

एकदा दक्षिण-अरण्ये कश्चित्
तापसः अवसत् । पुष्पैः फलैः मूलैः
च उपाजीवत् । वारं वारं तु वनं
त्यक्त्वा समीप-स्थ-ग्रामान्
आगम्य तत्र भिक्षां अचरत् ।

Once a certain ascetic lived in the southern forest. He survived by flowers, fruits, and roots. Sometimes however, having left the forest, having come to the villages situated in the vicinity, there he asked for alms.

1/1 यद् भोजनं तस्मै तापसाय दत्तं तत् 1/1

तेन कृत-अञ्जलिना आदत्तम् । यः 1/1

आहारः तेन तेषु ग्रामेषु लब्धः सः 1/1

अन्तिमस्य ग्रामस्य पर्यन्तं आनीय

तत्र तेन खादितः ।

Which(ever) food was given to the ascetic, **that** was received by him, by whom anjali was made. **What**(ever) food was received by him in those villages, having taken **that** to the outskirts of the final village, there it was eaten by him.

एकस्मिन् दिवसे स्व-पर्णशालां

प्रत्यागन्तुं तं अरण्यं प्रविश्य सः

तापसः क्षुधा-आकुलेन व्याघ्रेण दृष्टः।

तस्मिन् एव क्षणे वानर-गणेन तं

व्याघ्रं अवलोक्य कोलाहलः कृतः।

One day, having entered the forest to return to his hut, the ascetic was seen by a tiger agitated by hunger. At that very instant, having seen the tiger, a hubbub was created by a group of monkeys.

तेषां शब्दैः उद्विग्न-चित्तः तापसः

ऊर्ध्वं दृष्ट्वा व्याघ्रं वृक्ष-शाखायां

अवलोक्य परमं भयं अगच्छत् ।

The ascetic, having a mind
disturbed by their sounds,
having looked up, having
seen the tiger on the branch
of the tree, went to supreme
fear.

आदौ भयेन अचलः तत्र एव स्थित्वा ततः

सहस्रा⁰ माया इदं सर्वं इति वेदान्त-दर्शने

स्व-गुरुणा उपदिष्टं स्मृत्वा तीव्र-तपः-
#1 #2

लब्ध-बलेन^{#3} वृक्षस्य अधस्तात्⁰ माया-मृगं

जनयित्वा आत्मानं^{2/1} एव अदृष्ट-रूपं कृत्वा⁶

पर्णशालां शनैः⁰ शनैः⁰ अपागच्छत् ।

At first, having stood right there immobile due to fear, thereafter having suddenly remembered, “All this is maya,” taught by his guru in the vedanta-darsana, having created an illusion dear under the tree by the power gained by severe austerity, having made himself having an unseen form, he slowly went away to his hut.

तदनन्तरं व्याघ्रः माया-मृगं दृष्ट्वा

वृक्ष-शाखायाः अवप्लुत्य तं मृगं

अनु-धाव 1P imp. III/1

अन्वधावत् । अरण्यस्य पर्यन्तं

धावित्वा यः मृगः तापस-प्रभावेन

कृतः सः सपदि^० अन्तर्धानं अगच्छत् ।

Thereupon the tiger, having seen the illusion deer, having jumped down from the branch of the tree, ran after the deer.

Having run to the end of the forest the deer that was created by the power of the ascetic instantly went to disappearance.

मृगः कुत्र⁰ गतः इति चिन्तयित्वा

विस्मय-³अन्वितः उच्चैः⁰ शब्दं

कृत्वा सः व्याघ्रः तस्मात् वनात्

बहिः⁰ गत्वा अन्यत्^{2/1} वनं प्रविश्य तत्र

अनु-द् 1P imp. III/1

अन्यं मृगं अन्वद्वत् ।

Having thought, “Where has the deer gone?” endowed with surprise, having loudly made a sound, the tiger, having gone out from that forest, having entered another forest, ran after another deer.

English to Sanskrit

कश्चित् तापसो यो दक्षिणारण्ये
पर्णशालायां अवसत् स एकस्मिन्
दिवसे समीपस्थग्रामेषु भिक्षां
आचर्य तत्र प्रत्यागम्य क्षुधाकुलेन
व्याघ्रेण दृष्टः ।

आदौ स तापसस् तं न अपश्यत् ।
यदा तु केचिद् वानराः कोलाहलं
अकुर्वन् स ऊर्ध्वं दृष्ट्वा वृक्षशाखायां
व्याघ्रं अपशयत् ।

तं व्याघ्रं दृष्ट्वा एव

दीर्घतीव्रतपोलब्धबलेन स

वृक्षसमीपे मायामृगं अजनयत् ।

मृगं दृष्ट्वा स व्याघ्रस् तं

अन्वधावत् ।

पर्णशालां प्रत्यागम्य स

तापसोऽचिन्तयद् यं मायामृगं अजनयं

सऽचिराद् अन्तर्धानं

गच्छति । ततश्च व्याघ्रः परमक्षुधया

पञ्चत्वं गमिष्यति इति निश्चितं

इति ।

एवं चिन्तयित्वा स

महानुतापसंपूर्णहृदयोऽभवत् ।